

11679

222

№ 38

17. XII. 1904 г

София

p_K59A_006009

Сладко пиле,

Вчера и днес живея галугерски живот. Понеже нямам репетиции, аз рекох да прекарам тези два дена в къщи. И действително: вчера бях сичкото време в къщи и само в 5 ч. вечерта отидох в библиотеката при С. Чилингиров да му дам един Чехов разказ да го напечата в сп. "Просвета". Този Чилингиров е наш млад поет. Назначен е от министър Шишманов в Нар. библиотека с 200 л. месечно, просто да се занимава и изучава литературата и да пише. Свършил е висшето училище тука по литература и минава между кръгът на литераторите и писателите за способен и талантлив поет. Аз се познавам отскоро с него. Но и двамата се разбрахме и обикнахме. Често ходя при него в библиотеката, дето водим разговори по нашата и чуждата литература. Той сътрудничи в няколко наши списания. Посредством него аз отсега нататък ще мога да давам моите преводи да се печатат направо чрез него в списанията "Просвета", "Българска сборка" и "Учител". Като пръв опит вчера му занесох един малък разказ от Чехова "Ваня". Той ще ^{даде} ~~го~~ да се напечата в "Просвета". Засега дума за хонорар не е ставало. Но аз съм уверен, че много от редакциите не плащат хонорари за превод. Но това няма да се продължи много време. Аз засега ще гледам да си пробия път в литературните кръгове, па макар и да добия това с труд, който не се възнаграждава. Сега засега за мен ще бъде достатъчно, ако моите преводи се печатат в по-добри списания, та после, когато почна и се реша да изляза с нещо мое, в областта на критиката, тогава можем да се надяваме, че ще има с нещо да се възнаграждава и трудът. Днес пък целия ден изключително прекарах в къщи. Довечера /16-того/ играят "Съдиите" /Красная ман-

тия/, аз нямам роля там и няма да отида, защото много пъти съм я гледал и доже по-миналото лято из провинцията играх "Мутон" /главната роля/, когато Огнянов беше войник. Сега той си играе пак ролята. Затова днес се чувствавам по-щастлив от вчера. Мен да ми има така да си сядат в къщи по цели недели и месеци, без да ме безпокои някой за нещо и да не мисля, че трябва да се яде, че трябва да се работи. Тогава действително човек може много нещо да направи: може да напише нещо, може сума тонове книги да прочете, да се образова и т.н.

След като прочетох нещо от Лесков, като попреведох от статията "А. Шопенгауер, как човек, философ и учител" /печатана в по-миналата годишнина на "Мир божий"/, която ще печатам в януарската книжка на "Задружен труд" /по това вече говорихме с г. Гвезелев/, аз седнах да ти напиша няколко реда и да споделя с тебе впечатленията си и чувствата си.

Преди сичко, позволи ми да ти изкажа великата си радост от туй обстоятелство, че в това общество, дето представлява голям интерес за всеки интелигентен човек, това общество на писателите и по-видните хора у нас, имат за моята скромна персона най-добро мнение. Това сведение черпя от Чилингиров, който има връзки със сичките почти наши писатели и поети. Това нещо, мило ми пиленце, е много важно за мен. Аз, който нямам абсолютно никакъв писателски и поетически дар, нямам най-малкото нещо, което трябва да притежава всеки литературен човек - начетеност, нима не трябва да се радвам и насърчавам от обстоятелството, че добрите хора мислят за мен, че аз работя, че напредвам, и че ще напредна.

Аз като зная много добре сичките си способности и като виждам в себе си липсата на самороден талант, било писателски, било

артистически, от друга страна пъх вярвам на своите две ръце, на неуморния труд, чрез който ще мога да постигна много, ако не сичко, то много, което ще бъде винаги в противовес с невежеството и рутината. Нека само обстоятелствата не се изменят, за да ни попречат и аз вярвам, че ние двама ще постигнем идеала си, който се заключава в две само думи: образовани членове в обществото и върли противници на профанството в изкуството. Този е моя девиз! А щом той е мой, не може да не бъде и твой девиз.

↓
Аз, мило ми гълъбче, когато съм добре настроен, а пък бивам добре настроен, когато видя след себе си изминалия ден и разбере, че той не е преминал безполезно, тогава винаги мога добре и логично да разсъждавам. Освен туй, има друго едно важно обстоятелство, което ме тика към верното и логично размишление: запознанството ми с философията. Знай, сладко гълъбче, че от като влязох в тукашния университет, аз почнах да се чувствавам именно човек, а не автомат, както преди това. Когато подбутнат от философските истини и учения аз почнах да разсъждавам върху много важни литературни въпроси, тогава зех да чувствавам, че живея, че се движа и че живея, именно живея интелектуален и трезвен живот. А какво по-голямо щастие от това, когато човек дойде до щастливото самосъзнание и земе да се чувства интелектуално трезвен човек?

↑
Утре или други ден, ще ти пиша какво е направила Малиновица с прошениято. В илюстрираната картичка /от оня ден/ аз ти писах, че предадох документите на Малинова, но сега нищо не мога да ти съобщя, нещо положително. Тя ми даде най-големите уверения, че ще издействува най-малко 100 лева. Тези 100 лева няма да ги иска направо от министъра, а щяла да отиде сама при Табаков /важна птица в министерството на просвещението/ и от него ще иска тия

пари. А пък министъра щяла да го улови за по-крупната молба: за издействуването на една периодическа помощ, това значи: ще издействува една сума от около 500-600 лева годишно, която да ти се изпрати в Москва в няколко срока. Ако това нещо стане, аз, сладко ми пиле, ще мога да си поправа и разчистя много цигански борчове. Те не са големи, но се пак са толкова, щото ме спират да спестявам на месец поне по 10 лева, които искам още отсега да отделям за сладката ни рожба Оличка, та като стане на 15 - 20 години, да има един капитал от 2 - три хиляди лева. Ако Малиновица успее да нареди това нещо, ти ще прекараш богато идущата година в Москва. Даже мисля, че ще ни бъде възможна и тази комбинация: ако се издействува една сума от 500 лева на година, т.е. за 8 месеца /учебни месеци/ и като се разпределят на месец, то иде едно върху друго по 60 лева на месец, в такъв случай няма ли да бъде умно, ако идущата учебна година заедно с тебе изпратя Оличка и майка? Ти как мислиш за това? Ама ще кажеш: рибата още във водата, а пък той огън кладе! То е тъй, но като вземем за осъществимо това наше желание, или по-право тази надежда, че ще се отпуснат пари от министерството, то защо да не вземем па поне за малко да се впуснем в областта на плановете и бъдещето, което е тъй неизвестно?? В такъв случай аз ще мога да прибавя към тия 60 лева още 80-90 лева, стават 150 лева, с които, ако ти предполагаш, че ще можете да живеете в Москва трима, то защо да не дойде детето при тебе и майка, която поне на стари години да види свят и чудо, ако чудото в турско време не е било по-голямо? Ха-ха-ха!... Дявол да ме земе! Какъв съм наистина плано-строител!?!... В няколко затворени писма вече става ти пиша се за някакви си планове. Ти навярно ще си кажеш: моето муленце сега като е останало бем мене и като не му идват на ума по-умни неща,

седнал да пише и излага на дълго и широко планове, планове, както че ли иска да намери "праведната земя" /Лука - "На дне"/...

Ами, какво да правя, бе сладичко, обично ми пиленце?!

Какво да правя? Нали съм мъж, нали съм баща, глава на семейство, нали трябва да се грижа за сички аз най-много. Като нямам нищо на ръка: средства, арка, богати роднини, аз гледам сичко сам да добия, със собствени сили и сам да комбинирам и постигам плановете си. Ама ти ще кажеш: то е хубаво, дето се грижиш за семейството си, но нямаш нещо по-съществено, нещо по-реално и постижимо в главата си, освен разните проекти и надежди за бъдещето? Гледай хубаво, да не би тези лутаници от един план към друг, от един проект и надежда към друг да изработят в тебе един маниак, който целия си живот да прекара само в строение на планове и въздушни кули, а в същност не се заема за сериозна работа!"... А, миличка, ако такава мисъл ти влезе в главата и искаш да ми отговориш по този начин, по който аз сам си отговарям, ти съвсем ще ме срежеш, ще ме изстудиш като студен душ... Впрочем да оставим настрана фразеологията и бъдем по-разумни.

Стиховете, които си написала на картичката "Коммиссаржевская", много сполучливо си ги подбрала. Аз искам да ти направя една бележка по правописането, макар и да съм ти писал досега вече няколко пъти.

Думата ОФИЦИАЛНО не се пише с У, както я пишеш ти /уфициално/, официално. Думата ОПЛАКВАМ не се пише с У, както си я написала ти /Уплаквам/, а оплаквам, с О, а не с У. Когато ти бях забелязал миналия път, че като ми пишеш писмата си, се се оплакваш, че бързаш, че имаш репетиция, затова прекратявах писмото си, аз имах за цел да ти напомня в това, че именно тогава ти правиш грешки, когато бързаш. В писмата до мен ти можеш да бъркаш по мно-

го причини, но моля ти се, мило пиленце, пази се да не правиш такива грешки в писмата си до други хора. Например: още от самото начало на прошениято до министера си направила едно доста капитална грешка. Ти пишеш... /Ето, на, че забравих!... Но както и да е. Ти си направила грешка, и аз в бързотията си неможах да я видя, а видях само една, но тя беше много незначителна. Обаче Малиновица не пропусна тази грешка и ми я посочи. Аз видях, че действително се погрешила. Но, ти мило ми пиленце, не се докачай, моля ти се, не се докачай! Аз го правя с цел да се поправиш, защото има защо да се поправиш. Тези грешки, макар и да са незначителни, но една интелигентна жена не трябва да ги изпуска из предвид. Ти нищо не ми писа още за ролите, които си почнала да изучаваш. Кои роли изучаваш и наклонна ли си да вступиш в туй амплоа, което аз ти посочих, като ти дадох за примери няколко роли, за които ти писах още преди един месец?

Мила гълъбице, аз още единж ида да ти спомня, че осъществението на "втория" ни план е по за вярване и е по-рационален, от първия /оставането ми в Худож. театър/. Затова ти гледай да се научиш положително: кога се привършват занятията ви и кога да се надявам, че ще мога да те прегърна. Дай ми, моля ти се, една надежда. Дай ми едно число, една дата, приблизително в която ти ще тръгнеш от Москва за България, за да мисля се за нея, да я чета и броя колко дена остават до тогаз. Защото аз се измъчвам, изтезавам, особено сега, когато се измина повечето време, а остава по-малко. Пиши ми, моля ти се, сладко пиленце, да се утеши твоето мъзленце!

Ти вероятно си получила парите! Ако ти останат излишни 2 рубли. купи ми моля ти се тази книга: М. Гийо - "Искусство с социологический точки зрения", па ако можеш и тази: "Задачи совре-

менной эстетики" от същия автор - и тя струва 2 рубли. А преди сичко, преди тия книги, ще чакам "Дачники" - Горького. От нея ще паднат сума пари, с които смутам да си доставя поне за 50 лева философска библиотека - само философски съчинения.

Ти нищо не ми пишеш за статията "Болгарскѣй театър". Какво стана тя? Или "негодится" - така ли ти казаха?

Какво правят двамата българановци на вашите курсове? Ти нищо не ми пишеш за тях?

Като изпращам сладките си и горещи целувки, с които бих желал да обсипя цялото ти тяло, цялото ти ~~жърце~~ същество, желая ти лека нощ и приятни сънища. Ах, де си сега, дее!?!.. Колко мисля аз за първата ни среща, колко мечтая.

Вечно твой Нася.

Сладката ни рожбица е здрава и весела. Тя е сега около мене и шета ли шета: зема една книга от масата, тури я на миндера. Земе от там кокаления черен нож за разрязване на книги и ми вика: "на". Повлякло подире си одеалото и се разхожда из стаята. От умора тя се разкашля: веднѣж дважд и вика на мене: "тате, тате, каша, каша"... иска да каже, че кашли. Весела, много е весела. Дяволче!

Онова клонче, което беше ми изпратила в миналото си писмо ми направи очарователно впечатление. Бих желал във сяко писмо да туряш по едно, макар и малко, цветенце, но да бъде напарфюмирано, защото, като го мериша, аз мечтая за тебе и мисля, че дъхам твоя дъх и целувам сладките ти ароматни устни. Целувам те страстно, хиляди пъти! Вечно твой Нася!...

Сърдечно те поздравлява майка и сички в къщи.

Оличка ти праща въздушни целувки. Сладки, сладки целувки! Като ги праща, да си го лапнеш. Толкова е мило и сладко!...